

IX.

PROGRAMA

scólei civile de fete, cu internat și drept de publicitate,

a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și
cultura poporului român“ din Sibiiu,

pe anul scolar 1894/5

publicată de

Dr. VASILE BOLOGA,
director.

Cuprinsul: 1. Scólele superióre de fete, de Dr. V. Saftu.
2. Sciri scolare, de directorul.

SIBIIU,

Tipariul tipografiei archidiececane.

1895.

Școlile superioare de fete.*)

Nobil, inteligent și dibaciu din fire, Românul merge tot înainte. Nu vede vre-o instituțiune bună la națiunile superioare în cultură, și să nu încerce a o introduce și la el acasă, când îi permit împregiurările. Astfel ați, pe lângă alte multe și folositore instituțiuni, avem și o școlă superioară de fete în Sibiu. Ce odor scump, ce giuvaer neprețuit este acest institut pentru națiune! Fie, ca fructele lui să corespundă pe deplin așteptărilor noastre!!

Educațiunea fetițelor, ca și a copiilor, a fost supusă faselor de desvoltare, prin cari a trecut societatea omenescă. În copilăria ei această societate n'a știut prețui valoarea femeii, de aceea nu s'a îngrijit de loc de dânsa. La Chinezi, Indiani, Egipteni și Perși nici vorbă de o educațiune a femeii. Poporul roman e singurul în anticitate, care a cunoscut „familia“, singurul, la care această sfântă instituțiune a servit ca basă societății și statului. „Emanciparea femeii, recunoscerea drepturilor sale, libertatea, ce i s'a dat, spre a-și desvolta puterile sale, au avut, nu mai încapă nici o îndoială, cea mai mare influință asupra destinelor poporului roman și au fost pentru el isvo-

*) În anul 1886, ca student la universitatea din Lipsca, am publicat în foia pedagogică „Școlă și Familia“ din Brașov, cu ocaziunea deschiderii solemne a institutului nostru, un articol despre școlile superioare de fete. Ideile d'atunci nu și-au pierdut actualitatea nici astăzi, de aceea găsec cu cale a-l reproduce în programul școlii, al cărei profesor am onorul să fiu și eu.

rul multor virtuți necunoscute altor națiuni. *) Sfințenia căsătoriei, necunoscerea divorțului (cel d'întăiu pe la 231 a. Chr.), castitatea și câte alte virtuți frumose, care nu i-ar strica nici timpului nostru. Mai mare vază a avut femeia la Germani; cavalerii evului mediu o au adorat. Cu toate acestea, abia prin sec. XIV încep a se ocupa *Hieronimianii* (un ordin de călugări) cu instrucțiunea fetițelor. Mai târziu la dorința lui Luther „ca fie-care cetate să aibă câte o școlă de fete“, se întemeiază mai multe școli prin diferite orașe. Înflorirea industriei, meseriilor, comerțului, etc. în sec. XVIII provocă înmulțirea acestora, ér prin sec. XIX se răspândesc și mai tare.

Mână în mână cu progresul societății a trebuit să mérégă și școlă. Bărbați, încărcăți cu cunoștințele, cari și le-au căștigat prin gimnasii, școli reale, civile, comerciale etc., universități, au început să pretindă și dela fete, viitoarele lor soții, o civilizațiune mai înaltă. Astfel se înființară așa numitele „școli superióre de fete“ (numele datéză de 20 de ani), cu scop de a educa p'acele fete, cari aveau să devină soțiile amployaților, profesorilor, negustorilor etc.

Numérul acestor școli a tot crescut. Fiind că era vorba de înmulțirea cunoștințelor, ele au fost organizate după șablonul școlélor reale de copii mai cu același plan de învățămént. Nu s'a ținut cont de „diferința de sex“ și fiind-că lumea cerea, ca fata să fie „studiată“, obiectele de învățămént s'au propus din ce în ce tot mai pe larg. De subtilități teologice în religie, de minuțiosități geografice, istorice, de reguli și excepțiuni gramaticale a diferitelor limbi streine, e plină instrucțiunea. „E lucru de mirare — dice un

---

*) Jules Paroz: „Histoire universelle de la Pédagogie . .“

scriitor german*) — cum se scie afla o „fată superiőră“ în fie-care colț al lumii; cum scie ea dela toți munții înălțimea, dela tőte cetățile locuitorii; cum îți pőte spune numai decât cutare an, ca un istoric și decursul cutărei lupte, ca un strateg; cum îți înșiră la nume latinesci a diferitelor plante din botanică; cât de bine scie scőte rădăcina cubică etc. etc.“ Numėrul őrelor de instrucțiune la șcőlele superiőre de fete în Germania au ajuns așa de departe, că pentru o fetiță de 10 ani se urcă la 32 őre pe sėptėmână, afară de lucrul de mână. Mai tot timpul il ocupă șcőla; fetița numai are când să învețe ceva și din lucrurile „casnice“; se încarcă cu o mulțime de cunoscințe în parte nefolositoare, cari le uită în scurt timp, după ce a eșit din șcőlă.

Acėstă împregiurare a provocat o reacțiune in-doită: Educațiunei pur intelectuale i s'a pus în față educațiunea fizică de o parte, și cultura „inimei“ de altă parte. Femeii, ca „damă de spirit“ i s'a pus în față femeia, ca soțiă și mamă adevėrată!

„Cestiunea grămădirei“ școlarilor și școlărițelor — die Ueberbűrdungsfrage — face adi mare svon în lumea pedagogică. Toți, cari cer împuținarea őrelor de instrucțiune, o cer mai cu samă în numele educațiunei fizice. Și într'adevėr câte rele nu s'ar delătura prin îngrijirea mai bună de corp! Dar, dacă la copii trebuie să ținem samă de desvoltarea lor corporală, cu atât mai mult la fetițe, căci acestea au să ne garanteze cu sănătatea și întregitatea corpului lor vigurositatea generațiunei viitoare! Nu-mi e scopul a intra în detail, lucrul e destul de clar.

*) Veđi: „Die Tőchtererziehung“ de Fr. L. „Gegenwart“: Nr. 34. 1886.

Sunt alții apoi, cari împrută școlilelor superioare de fetițe, că fac, ce'i drept, din școlărițele lor femei de spirit; dar nici decum soții bune. Deja Diesterweg nu era mulțămît cu educațiunea fetițelor de pe timpul său: „Spre a fi o găzdoie (Hausfrau) bună nu e de lipsă să cunoscă pe Shakespeare sau pe Molière, Rașine ori Voltaire, nu e de lipsă nici să scie conjuga verbele neregulate sau să scie aplica diferitele particule; nu e de lipsă nici cunoscerea poetilor și poetelor, cari au urmat după Goethe, numai să fie o găzdoie harnică, o soție bună și o mamă adevărată, care să scie domni în casa ei cu credință și conform tradițiunilor germane, și să scie îndulci viața bărbatului ei“.*)

Cu toate acestea școlile de fete au urmat direcțiunea apucată; reacțiunea a devenit tot mai aprigă, așa încât se găsesc câte unii, cari aruncă scaldă cu copil cu tot. „Cu risicul de a 'mi atrage inimiciția tuturor mamelor, cari au „fete superioare“ — dice același scriitor în „Gegenwart“ — cutez a susține, că, cum stau lucrurile ađi, ar fi mai bine, dacă s'ar închide toate școlile superioare de fete, și vacanța ar dura până în veci“.

Vedem dar, că ađi în Germania, acest „pământ classic al pedagogiei“ — cum îl numesce Jules Paroz, — ale cărei școli servesc de model organizațiunii școlilor streine, se pretinde ore care reformă în planul de instrucțiune al școlilor superioare de fete, o reformă, care să dea fetițelor toate cunoscințele necesare lor în viață, dar care să îngrijiască mai mult de „inima“ lor, o reformă, care pune pe o soție bună și

---

*) Adolph Diesterweg: „Die Lehrerinnen und Guvernanten“ în „Rheinische Blätter für Erziehung und Unterricht“ 13. B. 1864, redigate de densusul.

o mamă adevărată mai pe sus, decât pe o damă de spirit!

Acesta e faptul.

Multe din înputările, ce li s'au fac școlilor superioare de fete, așa cum sunt ele ași organizate, pot să fie exagerate, dar în parte sunt îndreptățite. Nu arare-ori avem ocaziune să vedem, cum o femeie „studiată“ neglijă datorițele impuse ei dela natură, ca soție și mamă. Ce 'i drept, în afară să scie prezenta forte bine, în societate scie „conversa“ despre fel de fel de lucruri; în de-ale casei însă: economie, bucătărie, spălat etc. nu să cam pricepe; d'nsa are lipsă de câte 2, 3 servitoare, bucătăresă etc. lucruri, cari costă multe parale și cari te fac să nu te miri, de ce sunt căsătoriile ași atât de rare. Quaeris, quod nollim te ducere, Galla? Diserta es (Martial XI, 20): Mă întrebi, de ce nu te iau de soție, Galla? Pentru-că ești învățată. Noi nu suntem nici decum de ideia, ca fetele să nu învețe carte, din contră, însă să-și însușiască cunoștințe, cari cad mai mult în sfera lor de activitate și li sunt folosite în viața practică. De ce folos le e pentru viață scoterea rădăcinii cubice?

Pare, că fără rădăcini cubice n'ar fi în stare să porțe condica bucătăriei?! — În tot cazul să să țină cont de „diferința de sex“. Organizațiunea femeii nu permite nici decum aceeași ocupațiune spirituală, ca a bărbatului, nici în extensiune, nici în intensiune. Bărbatul e minte, femeia „inimă“. „În caracterele inimii sexului femeiesc — dice Kant*) — să cuprind însușiri proprii, cari să deosebesc expres de caracterele sexului nostru, și cari tind cu deosebire a să

*) Kant: „Beobachtungen über das Gefühl des Erhabenen und des Schönen“.

manifesta sub marca „frumosului“. Tótă educațiunea și instrucțiunea trebuie să aibă acesta în vedere, și tótă ostenéla să aibă de scop promovarea perfecțiunei morale. Învățătura obositóre și bătăi de cap, cari chinuesc pe om, nimicesc preferințele proprii sexului femeiesc“. În locul subtilităților teologice, minuțiosităților istorice, geografice etc. să se predea mai multă literatură, în cazul nostru literatură românească, căci acesta e un adevărat mijloc de educațiune pentru fete. Cea mai mare mândrie a unei fete române să fie, că scie vorbí bine, corect și frumos românesce, și că în literatura noastră națională *e acasă!* Un Alexandri, un Bolintinean e pentru mine mai mult decât un Goethe, un Schiller, mai mult decât un Corneille, un Raçine! În religie și istorie să li se dea copilelor exemple de caractere, femeiesci și bărbătesci, căci puterea exemplului e unica în felul ei: „O exemplu, o exemplu! — esclamă Rousseau în cartea V din „Émile“ — fără el nu poți să faci nimic din copil“. N'avem nimic în contră, să se predea tóte obiectele de învățământ introduse deja: musică, desemn inclusiv, însé în proporții cuvenite, și să se țină totdeauna cont și de viața practică.

Nimic mai adevărat, ca aceea, ce a ȓis Dl Dr. N. Pop: „că educațiunea fetițelor nóstre numai atunci va fi, după cum trebuie să fie, dacă la pregătirea lor se va ținé samă de condițiunile, în care ajung după ce intră în viața practică“. E bună calea, care o recomândă densusul pentru educarea fetițelor ca soții; a uitat însé să amintiască ceva despre educațiunea fetițelor ca „mame“, deși și această cestiune aparține vieții practice, ba după părerea mea e mai însemnată decât cea d'întâiu.

„Natura a destinat femeia nemijlocit să fie mamă și numai mijlocit să fie soție“ (dice Jean Paul*). Nici că se póte o chemare mai frumósă pentru o femeie decât a fi „mamă“. Mamă! Ce cuvânt sublim și cât de dulce sună el în gura unui copil! Tóte mijlócele de cultură, de cari dispune societatea omenescă adi, ar trebui să contribue la formarea „mamei adevărate“, căci ajuns odată acest măreț rezultat, viitorul némului omenesc e pe deplin asigurat. În special noi, Românii, să ne punem tóte puterile, ca să ne educăm mame la înălțimea lor, căci acestea garantéză viitorul iubitei nóstre națiuni. „Viitorul unui copil este totd’auna opera mamei sale“ (Napoleon) și copiii sunt speranța națiunei. Charul lui D-đeu va cădé peste noi, când fie-care mamă română va fi „mamă“ în tótă puterea cuvântului!!

Să ne gândim deci de vreme la mijlócele de lipsă. Înainte de tóte numai începe nici o îndoială, că fiind vorba de mame adevărate existența doicelor și guvernantelor e pusă sub întrebare. Mama însași să fie doica și guvernanta copiilor săi. Ori și care mamă póte fi sigură, că nu póte avé altă ocupațiune mai plăcută pe acest pământ, ca îngrijirea de ângereii săi.

„În zîmbitul copilului e o mare de fericire! Contactul cu tineretul te ține fraged și voios, și nu există o fericire mai mare decât aceea, de a contribuí la cultura și desvoltarea generațiunei viitoare, de a servi nemijlocit lui D-đeu, ajutându-i la realizarea mărețului său op, care la urma urmelor nu constă în altceva,

---

*) Jean Paul: „Levana“, §. 85, iar §. 83: „Cu comóra iubirei a înzestrat natura pe soții în viață, nu doră, cum cred adese-ori bărbații, ca ei însiși să fie iubiți de soțiile lor de sus până jos, ci ca să devină mame și să-și póta iubi copiii lor, cărora au să le aducă, dar dela cari n’au să aștepte jertfe“.

decât în venirea împărăției lui D-țeu pe pământ“.*) Da, așa este! O mamă, care îngrijesce de copiii săi, contribue nemijlocit la apropierea împărăției lui D-țeu, în chipul acesta își împlinesce datorințele cătră D-țeu și ómeni, cari îi sunt datori la rëndul lor tot respectul; din contră o mamă, căreia i s'ă uresce în mijlocul copiilor săi, care ca să scape de ei, petrece pe la teatre, concerte, baluri etc., este în legea lui Jean Paul (Levana §. 80) démnă de disprețuit.

În fața acestor adevăruri necontestabile, ar trebui, ca și șcólele superióre de fete să s'ă gândiască cât de puțin la viitórele mame. De aceea nu pot decât să recomand cu căldură părerile unor pedagogi, cari s'au interesat de cestiune. Ar fi bine, ca în anul din urmă — țic unii — să s'ă introducă ca obiect obligatoric și pedagogia. Nu e vorba, de a li s'ă propune fetițelor atâta pedagogie, câtă li s'ă cere acelora, cari vreau să devină învățátóre. Precum li se dá din alte obiecte de învățámânt elementele, să li s'ă dea și din pedagogie: să li s'ă spună, cam cum are o mamă să îngrijască și să créscă copiii săi etc. Ideia e nouă, dar după părerea mea e fórte bună și cu viitor. Fiind fetițele de 14—16 ani, li s'ar putea preda — ca să revenim la metodă — în dictate acest studiu. În chipul acesta ar afla și în viitor óre-care interes în cetirea de scrieri și cărți pedagogice. În legătură cu aceste prelegeri ar avé fetițele să cerceteze cât mai des sub conducerea profesorului vre-o „grădină de copii“, de vor avé vre-una la îndemână. Dómna Marenholz-Bülow numesce grădinile de copii „Universitățile“ femeilor și cu mare drept, căci nicăiri ca aici

---

*) Dr. Wich. Lange: Schüler Dank und Schüler Undank“ in Rhein. Blätter. XIX. B. 1867.

nu pot învăța frumoasa artă a educațiunei, de care au atâta trebuință. „Fie-care fetiță după terminarea anilor de școlă — dice Diesterweg*) — ar trebui să mergă în grădina de copii: grădinile de copii nu trebuie considerate numai ca institute de creștere pentru copiii mici, ci ca institute de creștere pentru întregul sex femeiesc“. — Amândouă ideile sunt foarte nimerite și demne de recomandat. În chipul acesta am îngrijii și de educațiunea fetițelor „mame“, și eu cred, că munca noastră ar fi respătită cu prisos.

M'am mărginit a atinge numai în liniamente generale cestiunea școlilor superioare de fete. Am arătat pe scurt, ce „reformă“ cer acei dintre pedagogi, cari nu se pot învoi întru toate cu organizațiunea lor de aji, și mi-am dat silința a aprecia după merit părerile lor.

Ce privesce școla noastră superioară de fete, acesta se află la începutul activității sale. Omeni competenți o au organizat și o conduc, de aceea trăim cu totă încrederea în viitor. Cum am dis mai sus, institutul măreț din Sibiu e pentru națiunea noastră un giuvaer neprețuit. Mai repet odată! Dea D-zeu, ca fructele lui să corespundă pe deplin așteptărilor noastre! Dea D-zeu, ca din fie-care fetiță, care va fi educată în școla superioară de fete din Sibiu, să iasă câte o Corneliă „română“. Când toate soțiile române vor fi tot atâtea Cornelii, nu va mai fi nație pe pământ mai alésă, decât nația românescă!!!

Lipsa, Septemvrie 1886.

*) Adolph Diesterweg, citat de Dr. Rodwart într'o epistolă: Rhein. Blätter etc. XX. B. 1867.

Păn' aici articolul scris în 1886. Aș avea să mai adaug câte-va cuvinte:

Numai începe nici o îndoială, că cea mai bună educațiune a femeii este aceea, care 1. ține cont de diferențele fizice, fiziologice și psihice. 2. Care corespunde scopului suprem al femeii, scop impus și de natură și de D-dău: Femeia să fie soție și mamă.

Dacă comparăm femeia cu bărbatul, observăm, că în genere ea are o constituție mai slabă și mai delicată. Structura óselor și musculatura bărbatului e mai robustă, mai massivă și prin urmare și mai potrivită pentru o muncă mai grea decât a femeii. Sângele la barbat e în mai mare cantitate, de aceea pulsul lui îi bate ce-i drept mai încet, dar mai cu putere și mai plin; respirațiunea lui e mai voluminosă și mai profundă decât a femeii; din contră sistemul nervos al acesteia mai delicat și mai fin. Întregul proces de viață al bărbatului decurge cu mai multă energie și în mai mare măsură, observă Dr. Horwicz; bărbatul desvóltă o putere corporală și intelectuală cu mult mai mare decât femeia. Activitatea lui spirituală e mai durabilă, mai profundă și mai extinsă. Dar tocmai din cauza, că procesul de viață decurge mai în putere, bărbatul se simte în urma unei munci grele tare obosit și la corp și la spirit. Când e vorba de a lucra ceva mai ușor, dar migălos, lui îi lipsește indulgența și răbdarea, care o are femeia cu prisosință. Bărbatul are curagiul faptei, femeia eroismul răbdării; bărbatul stă pe câmpul de răsboiu în fața morții, femeia este un adevărat erou lângă patul bolnavului; ea suportă cu răbdare aceea, ce bărbatul nu poate suferi fără de a-și exprima nemulțumirea.

Și mai caracteristică ni se pare diferența psihică când ne gândim, că femeia întrece cu mult pe bărbat în ce privește profunditatea, estensiunea și fineța sentimentelor. „*Inima*“ este, care ridică femeia înaintea bărbatului; calitatea inimii este barometrul, cu care se măsură valoarea ei. La bărbat trebuie să prepondereze inteligența, la femeie inima; contrarul dela acesta e nenatural. O femeie plină de inteligență, dar fără pic de inimă, ar fi o caricatură, care în legea lui Rousseau n'ar putea impune decât ómenilor fără judecată.

Din contră o armonie potrivită între inteligență și inimă constituie fericirea familiei, ca și a individului. Tocmai „*prisosința inimii*“ — ca să țic așa — face femeia capabilă pentru educațiune. Căci: Unde se cere mai multă inimă, mai multă iubire, mai multă răbdare ca la educațiune? Care sentiment pôte fi considerat superior iubirei de mamă? Din acestea se vede într'un mod evident, că tocmai predispozițiunile fizice, fiziologice și psihice justifică singurul și adevăratul scop al femeii, ca să fie soție și mamă.

I. Cel d'intâiu lucru, de care trebuie să ținem cont în educațiunea femeii, este *corpul ei*. Acesta are să garanteze vigurositatea generațiunilor viitoare. Prin urmare, înainte de tóte trebuie să-l îngrijim într'un mod *positiv*: Dându-i o chrană escelentă și o igienă corăspundătoare, al doilea într'un mod *negativ*: Ferindu-l de tot, ce i-ar putea strica și împedeca desvoltarea lui. Astfel trebuie să evităm prea multa ocupațiune cu scrisul, care împedecă desvoltarea pieptului și așa mai departe. După părerea mea funcțiunea de telegrafistă e contra educațiunii fizice; nu arare-ori s'a întemplat, că fiind sistemul ei nervos prea încordat, telegrafista

a trebuit să leșine. Cu un cuvânt — nu vreau să intru în detalii — corpul femeii vine în linia întâiu în considerare.

II. În a doua linie trebuie să considerăm *viața practică*. Femeia trebuie să fie o *găzdoie bună*, ca să întrebuițez acest termen generalizat la noi. De aceea îndată ce fetița dispune de puterile fizice suficiente, să învețe din fundament toate lucrurile de casă, ca să mă exprim așa, dela țesăturile cele mai fine până la spălatul vaselor. Și acesta din mai multe puncte de vedere: Mai întâiu pentru că având servitoare și începând lucrurile, ce au să săvârșiască acestea, nu va fi nici tirana, dar nici păpușa lor. Al doilea, nu va trebui să plătiască la străini, va face astfel economie, care nu e tocmai o rubrică neînsemnată în viața familiară.

Pentru ca să pótă însé fetița învăța toate lucrurile „casnice“ și să pótă deveni o găzdoie bună, să înțelege de sine, că trebuie să aibă timpul fizic necesar. Școalele și astăzi în mare parte îi răpesc acest timp. După 32 de ore pe săptămână pentru o fetiță de 10 ani, și după miile de lucrări, cari are să le facă acasă, când să mai învețe și economia dela mamă-sa?! Prin urmare încărcarea cu prea multe studii și ore e contra educațiunei fizice a femeii și contra vieții ei practice. Din contră, dacă ținem cont de diferențele amintite mai sus d'între bărbat și femeia, atunci un plan de învățământ potrivit ar trebui să aibă următoarea înfățișare: Pe lângă un corp sdravén, sănétos și frumos; pe lângă cunoștințele economice ar trebui să se pună mai mare pond înaintea de toate pe acele studii, cari au directă influință asupra *inimei*, și acestea sunt:

I. *Religiunea*. Să li s'e propună religiunea, cum este, ca cestiune *de inimă*, nu de inteligență. În Religiune eleva nu trebuie atât *să știe*, cât *să simț*. Religiositatea este o corónă de aur pe capul fie-cărei femei; nereligiositatea o împinge cu pași repezi spre cea mai murdară decădintă.

II. *Literatura națională în legătură cu limba maternă*.

III. *Istoria națională și universală*.

Pe lângă aceste trei studii cardinale, cari ocupă rangul întâiu, pentru că cultivă inima fetițelor, adaug, că nici inteligența lor nu trebuie neglijată. De aceea în al IV-lea rënd vin luate în considerare: *Științele naturale*, cu deosebire fizica, mineralogia și chimia. Cunoștințele din aceste științe le desvóltă inteligența, iar de altă parte li sunt folositoare pentru economia casei. În legătură cu acestea li s'ar puté propune ceva din *anatomie* și *fiziologie*, ca să aibă mama de mai târziu o idee despre organismul omenesc și condițiunile, sub cari acesta s'e póte desvolta.

V. În fine trebuie luată în considerare și *cunoștința limbilor străine*, pe care ađi s'e pune prea mare pond.

VI. Fetița să învețe și *matematică*, dar nici decum ecuațiuni cu 15 necunoscute. De folos e și desemnul.

VII. Deși musica are mare influință asupra inimei, totuși am pus-o numai acum la rënd. Causa este, că cu deosebire în ȓilele nóstre ea devine o pasiune, așa că fetița nu mai vrea să știe de ale casei, ci își perde tot timpul cu mazurcile lui Chopin sau cu rapsodiile lui Liszt. Înțeleg, să s'e ocupe în timpul liber cu musica, dar nu, când va fi mamă, să-și neglige copiii pentru plăcerea lui Beethoven.

Ca supliment repet și părerea amintită în articolul de mai sus: Grădinile de copii sunt universitățile femeilor!!

O femeie crescută în acest mod e bine crescută, pentru-că: Înainte de toate are un corp sdravên, sănêtos și frumos, al doilea e o găzdoie vrednică. Mai departe inima ei, cultivată prin studiul Religiei și istoriei e plină de sentimente nobile. Iubirea și înțelepciunea ei, ca soție și mamă, e dêmână de admirat. Limba și literatura națională a făcut d'intr'ênsa un stâlp puternic, științele naturale i-au înarmat inteligența cu cunoștințe folositoare pentru necesitățile zilnice. Dênsa știe vorbi una sau două limbi străine binișor și se pôte încânta pe sine și cei ce o ascultă în timpul liber și cu musica.

Acêsta este, după părerea mea, *singura cale*, pe care putem noi ajunge la „Cornelii române“!!

Constat cu o vie satisfacție pe basa esperienței mele de profesor, că eu nu cunosc altă școlă superiôră de fete românescă, care cu deosebire în timpul din urmă să fi pus atâta pond pe principiile sănêtoșe de mai sus, ca școlă civilă de fete a Asociațiunei transilvane din Sibiiu.

Încheiu, repetând cuvintele dela 1886: Dacă vom merge tot așa înainte, nu va fi nație mai alêsă pe pâmênt, decât nația românescă!

Dr. Vasilie Saftu.

Sciri scolare.

1. Personalul scólei și al internatului.

A. Personalul scólei.

1. Directorul:

Vasile Bologa, doctor în filosofie de la universitatea din Budapesta, cu examen de calificare pentru scóelele civile, învățator ordinar definitiv și director provisor, a propus limba română în clasa I.—IV., limba maghiară în clasa III. și IV.; în cursul complementar: limba și literatura română și maghiară.

2. Învățătorii:

Eugenia Trif, absolventă a preparandii superioare din Budapesta, cu examen de calificare pentru scóelele civile, învățătoare ordinară definitivă, a propus aritmetica în clasa I.—IV., chimia și economia de casă în clasa III., igiena în clasa IV., istoria naturală în clasa I. și II., fizica în clasa IV.; în cursul complementar: economia de casă cu chimia bucătăriei.

Ioan Popovici, absolvent de gimnasiu și teologie, cu examen de calificare pentru scóelele populare și pentru cele civile, învățator ordinar definitiv, a propus limba maghiară în clasa I. și II., geografia în clasa I.—IV., istoria universală în clasa II. și III., și istoria Ungariei în clasa IV., în cursul complementar: istoria universală cu geografia.

Elisa Nasta, absolventă a scólei de industrie din Cluș, cu examenul de calificare respectiv, învăță-

tóre suplentă, a propus lucrul de mână în cl. I.—IV., desemnul în cl. I.—IV. și caligrafia în cl. I.—IV.

Vasilie Saftu, doctor în filosofie dela universitatea din Lipsca, profesor la seminariul „Adreian“, a propus limba germană în clasa I.—IV., și în cursul complementar: limba germană și pedagogia de casă.

3. Catecheții:

Prea Onor. Domn asesor consistorial *Zacharie Boiu* a propus religiunea elevelor gr. or. din tóte clasele.

On. Părinte *Nicolae Togan*, preot și cooperador la parochia gr. cat. din Sibiiu, a propus religiunea elevelor gr. cat. din tóte clasele.

4. Instructorii:

George Dima, profesor seminarial, a propus musica vocală în tóte clasele.

Julius Schaeffer, absolvent al conservatorului din Lipsca și compositor, a instruat în musica instrumentală 16 eleve.

Elena Petrașcu, directóra internatului, a propus limba francesă ca studiu neobligat elevelor din tóte clasele.

Sabina Brote, a instruat în musica instrumentală 16 eleve.

Alexandrina Cunțan, absolventă a conservatorului din Lipsca, a instruat în musica instrumentală 13 eleve.

Maria Roman, a propus lucrul de mână în cursul complementar până în 15 Martie 1895, după aceea până la finea anului scolar dșóra *Cornelia Surdu*.

Mina Wagner, învățătore la scóla superióră evangelică luth. de fete, a instruat în gimnastică elevele din cl. I. II. III. și IV.

Personalul internatului :

- a) Directorul scólei este totodată și al internatului.
- b) Directóra internatului *Elena Petrașcu*.
- c) Medic de casă *Dr. H. Süssman*, fisicul comitatului Sibiiului; din 1 Ianuarie 1895, *Dr. I. Beu*.
- d) Ajutóre: o guvernantă și dóue bone.

2. Materialul din obiectele de învățământ pertractat în anul scolar 1894/95.

- a) În cursurile ordinare.

Clasa I.

1. *Religiunea și morala*, conform dispozițiunilor făcute de autoritățile confesionale.

2. *Limba română*, 4 ore pe săptămână: cetirea logică și estetică. Reproducerea materialului cetit cu cuvântul și în scris și apoi contragerea lui. Memorisarea de fabule și legende. Din etimologiã cuvintele variabile cu deosebită privire la ortografiã; din sintaxã părțile principale și secundare ale propoziții. Pe fie-care lună dóuë teme în clasă.

3. *Limba magiară*, 4 ore pe săptămână: Cetirea logică cu considerare la pronunțarea și accentuarea cuvintelor. Eserciții gramaticale la tablă, pe basa propozițiilor feliiurite. Numele posesive și verbul „a a v é“. Conjugarea verbelor predicative în indicativul present. Memorisarea de poesii mai mici. Pe fie-care lună o temă în clasă.

4. *Aritmetica*, 3 ore pe săptămână: Cele patru operațiuni fundamentale cu numeri întregi de o numire și de mai multe numiri. Proporțiunea și regula de trei simplă. Cunoscințe din măsurile metrice; banii.

5. *Istoria naturală*, 2 ore pe săptămână: Zoologia: vertebratele, mai ales cele domestice, cari represintă singuratece clase. Botanica: tractarea unor plante din punct de vedere economic și cu privire la acele părți, cari ocură în viața de toate zilele.

6. *Geografia*, 2 ore pe săptămână: Noțiunile geografice fundamentale, ca pregătire. Geografia Ungariei și a Europei cu deosebită considerare a raporturilor fizice.

7. *Lucrul de mână*, 3 ore pe săptămână: Împletirea de ciorapi, modele împletite și croșetate, chindisiri simple.

8. *Desemn*, 2 ore pe săptămână: Linii ôble și curbe, figuri cu linii ôble și curbe, după natură și după modele grafice.

9. *Caligrafia*, 2 ore pe săptămână: Scriere cu litere latine și germane.

10. *Musica vocală*, 2 ore pe săptămână: Notele din cheia violinei, pauzele, exerciții unisono. Cântece.

11. *Gimnastica*, 2 ore: Exerciții libere, cu altere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa II.

1. *Religiunea și morala*, conform dispozițiilor făcute de autoritățile confesionale.

2. *Limba română*, 3 ore: Pe baza lecturii din etimologia cuvintelor neflexibile și din sintaxă propoziția simplă pură și augmentată, propoziția compusă, contrasă, eliptică și periodul. Formarea cuvintelor, ortografia. Cetire logică și estetică, exerciții de stil, recitări de poezii. Pe fie-care lună 2 teme în clasă sau acasă.

3. *Limba maghiară*, 3 ore: Cetire cu pronunțare curată și accentuare corectă. Traduceri și exerciții la tablă pentru deprinderea în ortografie. Conjugarea verbelor regulate în modul indicativ. Piese de cetire în prosă și versuri cu memorisare și recitare. O temă în scôlă pe fie-care lună.

4. *Aritmetica*, 3 ore: Repetiția celor propuse în clasa I. Divisibilitatea numerilor, măsură comună mai mare, pluralitatea comună mai mică. Frațiunile. Cele patru operațiuni cu fracțiuni vulgare și decimale. Regula de trei compusă. Computarea timpului.

5. *Istoria naturală*, 2 ore: Zoologia: descrierea unor animale cu note mai caracteristice din tipul moluscelor, artropodelor, vermilor, echinodermelor, celenteratelor, potrozoelor și gruparea lor. Caracterisarea în trăsuri generale a tipului vertebratelor. Botanica: tractată din punct de vedere economic și cu referință la acele părți, cari ocur în viața de tôte dîlele.

Gruparea plantelor învățate în clasa acésta și în cea premergătoare.

6. *Istoria universală*, 2 ore: Istoria popórelor antice, în-deosebi istoria Grecilor și a Romanilor.

7. *Geografia*, 2 ore: Geografia fizică și politică a Europei, a Asiei și a Africeii.

8. *Lucrul de mână*, 3 ore: Împletire și croșetare după modele mai complicate, chindisire și filatură.

9. *Desemn*, 2 ore: Figuri cu linii óble și curbe. Ornamente simple și plante fără umbră.

10. *Caligrafie*, 2 ore: Scriere cu litere latine și germane.

11. *Musica vocală*, 2 ore: Scale majore (dure) exerciții mai complicate unisono și în 2 voci, cântece în 1 și 2 voci.

12. *Gimnastica*, 2 ore: Exerciții libere, cu altere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa III.

1. *Religiunea și morala*, conform dispozițiunilor făcute de autoritățile confesionale.

2. *Limba română*, 3 ore: Analisări sintactice. Noțiuni despre stil. Proasă și poesia. Descrierea și narațiunea cu felurile lor. Actele oficiale mai obicinuite în viața practică. Recitări din materialul tractat. Câte două teme în clasă pe fie-care lună.

3. *Limba maghiară*, 3 ore: Cetire logică și estetică. Repetirea verbelor. Conjugarea verbelor neregulate. Verbe factitive și potențiale. Exerciții la tablă. Din sintacsă felurile dicterilor. Piese în proasă și versuri din cartea de cetire cu traducere și reproducerea lor cu graiul și în scris. O temă în clasă pe totă luna.

4. *Aritmetica*, 3 ore: Repetirea celor percurse în clasa II. Regula de trei simplă și compusă pe basa proporțiunilor și a conclusiunilor. Aplicarea fracțiunilor la resolvirea temelor ce cad în resortul acestor regule. Geometria: elementele geometrii pe baza celor învățate în desen.

5. *Geografia*, 1 óră: Completarea cunoscințelor din geografia fizică. Geografia Europei ca repetiție, apoi geografia celorlalte continente.

6. *Istoria universală*, 2 ore: Caracterisarea, dividarea și căderea imperiului roman. Migrațiunea popórelor și formarea

statelor nouă. Caracteristica instituțiilor medievale. Invențiunile, descoperirile, reformațiunea și revoluția francesă.

7. *Chemia, mineralogia și geologia*, 2 ore: Noțiunile fundamentale din chimia anorganică și organică. Din chimia anorganică: aerul, apa, elementele și compozițiunile chimice, cristalisarea metaloidelor și unele combinațiuni a acestora pe cum e clor, brom, iod, fluor, sulfurul, fosforul, cuarțul, acid carbonic și carbon oxid. Accidele. Metalele. Apoi din chimia organică: hidratele de carbon, fermentațiunea, accidele organice, grăsimile, oleiurile volatile și rășinile, bazele organice, materiile colorante și materiile de proteină. Repetiția celor învățate din mineralogiă și în legătură o scurtă schițare a dezvoltării pământului.

8. *Economia de casă*, 2 ore: Rolul și chemarea femeii în conducerea economii de casă. Valoarea averilor în economia de casă. Venitele, speșele necesare și de prisos. Procurarea și conservarea lucrurilor necesare în familie. Despre locuință, îmbrăcăminte, nutremânt și administrarea speșelor. Piața. Teoria preparării bucatelor. Ținerea animalelor de casa folosite. Grădinăritul. Datorințele morale ale stăpânei de casă.

9. *Lucrul de mână*, 3 ore: Brodărie albă și colorată și cusutul de albituri.

10. *Desemn*, 2 ore: Ornamente mai complicate și plante fără și cu umbră.

11. *Caligrafiă*, 1 oră: Scrierea cu litere latine și germane.

12. *Musica vocală*, 2 ore: Exerciții și cântece în 2 și 3 voci.

Clasa IV.

1. *Religiunea și morala*, conform dispozițiunilor făcute de autoritățile confesionale.

2. *Limba română*, 3 ore: Genurile poetice pe basa pieselor alese din autori români. Date despre viața și activitatea scriitorilor mai însemnați din literatura română, cu deosebită atențiune la literatura populară. Câte două teme pe fie-care lună, una lucrată în clasă, alta acasă.

3. *Limba maghiară*, 3 ore: Din cartea de cetire piese alese, reproducere liberă a cuprinsului. Repetiția celor tratate în gramatică în clasele precedente. Din istoria literaturii: poezii mai însemnați pe basa poeziilor cetite, mai ales din

Toldi de Arany János. Recitări din materialul tractat. Două teme pe lună, acasă și în școală.

4. *Aritmetica*, 2 ore: Repetiția celor învățate în clasele premergătoare. Procentul. Calcularea interesului, capitalului și timpului. Rabatul, agiul, calcularea în procente a câștigului și a pierderilor. Calcularea cu monete. Divisiunea proporțională și regula asocierii. Regula catenară și regula amestecării.

5. *Geometria*, 1 oră: Elementele geometriei. Aflarea suprafeței pătratului, triunghiului, paralelogramului, trapezului, multunghiului regulat și neregulat și a cercului. Măsura volumelor corpurilor geometrice mai simple.

6. *Fisica*, 2 ore: Elementele fizicii. Căldura, noțiuni din mecanică, din magnetism, electricitate, acustică și optică.

7. *Igiena*, 2 ore: Noțiuni de anatomie și fiziologie. Alimentele. Mișcarea. Simțirile și igiena lor. Locuința, hainele, aerul, clima. Otrăvirea, asfixia, leșinarea, epilepsia, arșii, înghetații, răniții.

8. *Geografia*, 1 oră: Geografia matematică și fizică. Repetiția pe scurt a geografiei celor 5 continente din punct de vedere fizic.

9. *Istoria patrii*, 3 ore: Epocile principale din dezvoltarea istoriei regatului ungar. În liniamente generale și pe basă istorică cunoștințe din constituția patrii.

10. *Lucrul de mână*, 3 ore: Brodăria albă și colorată. Cusutul de albituri, suplică și înodatul.

11. *Desemn*, 2 ore: Peisage, figuri de om, de animale, cu umbră.

12. *Musica vocală*, 2 ore: Exerciții în 2 și 3 voci. Căntece.

b) În cursul complementar:

1. *Limba și literatura română*, 3 ore pe săptămână: Drama română, ființa, originea, rudeniile și istoria limbii române.

2. *Limba și literatura maghiară și franceză*, câte 1 oră pe săptămână, iar cea germană, în 2 ore.

3. *Istoria universală*, cu deosebită privire la momentele și epocile, ce aparțin istoriei culturai popoarelor în general și a femeii în special, în legătură cu geografia, 3 ore pe săptămână.

4. *Pedagogia de casă*, 2 ore pe săptămână: Noțiuni elementare despre relațiunile dintre suflet și corp, mijlocite prin sistemul cerebro-spinal, și în legătură cu acelea desfășurarea fenomenelor celor mai însemnate din viața spirituală. Noțiunea

educațiunei și a pedagogii. Îngrijirea ce trebuie să se dea copiilor din punct de vedere pedagogic și igienic în anul întâiu, al doilea, al treilea și până într'al șeptelea al vieții.

5. *Economia de casă cu chemia bucătării*, 2 ore pe săptămână: Chemarea femeii în conducerea economii de casă. Venitele și spesele necesare și nenesecare. Purtarea de registre aplicate în economia de casă. Luxul și urmările lui. Aranjarea, ținerea în ordine și curățenia casei. Gustul bun și moda. Conservarea mobilelor și a uneltelor de casă. Conservarea materiilor menite pentru nutrire. Noțiuni generale despre bucătăria și despre prepararea bucatelor. Explicarea proceselor chemice, ce obvin în economia casei. Împărțirea lucrului în economie. Servitorii și alte persoane ajutătoare în purtarea economii. Noțiuni despre îngrijirea animalelor domestice și a plantelor necesare în bucătărie. Influița, ce femeia economă exercită asupra vieții morale și asupra poziții sociale a familii. Înșușirile, ce femeia trebuie să le aibă mai ales ca economă. La ținerea în curățeniă a odăilor din internat, la spălarea rufelor, la procurarea materialului și pregătirea bucatelor, elevele s'au aplicat pe rând sub conducere corăspunđătoare.

6. *Lucrul de mână femeesc*, 6 ore pe săptămână:

Desemnul pentru croitoria. Croirea de albituri și de vestminte. Depinderi în cusutul cu mână și cu mașina. Repararea și confecționarea de albituri și vestminte.

Limba germană a fost propusă tuturor elevelor în câte 2 ore pe săptămână în tóte clasele.

La limba francesă, fiind obiect facultativ, au participat 51 eleve, cari despărțite în 3 cursuri au luat câte 2 lecții pe săptămână, făcând exerciții în cetire, gramatică, ortografiă, în traducere și în stil.

La instrucția în pianoforte au participat 45 eleve.

Din limba magiară, germană și francesă au avut elevele interne și câte două ore de conversații sub conducerea directorei, a învățătoarelor și a guvernantei.

Ordinarul clasei I. a fost Elisa Nasta.

"	"	II.	"	"	Dr. V. Bologa.
"	"	III.	"	"	Eugenia Trif.
"	"	IV.	"	"	Ioan Popovici.

3. **Conspectul elevelor înmatriculate în anul scol. 1894/5.**

Clasa I.

1. *Maria Antonescu*, Rîmnicu sărat (România.)
2. *Aurelia Comșuța*, Porumbacul-inferior.
3. *Domnica Cordescu*, Fofeldea.
4. *Ana Crăciun*, Dostat.
5. *Ana Cristea*, Valea Bulzului.
6. *Rachila Iancu*, Mohu.
7. *Lucreția Ianculescu*, Juresci.
8. *Cristina Loichița*, Jebel.
9. *Eugenia Moga*, Sibiiu.
10. *Valeria Popovici*, Sadu.
11. *Elisaveta Prașca*, Sibiiu.
12. *Elvira Prelipcean*, Vatra Dornii (Bucovina).
13. *Ana Slav*, Mohu.

Clasa II.

1. *Elena Achim*, Bucium-Muntari.
2. *Iustina Banciu*, Săliște.
3. *Eugenia Băcșian*, Bucium-Isbita.
4. *Elena Bratu*, Reșinar.
5. *Letiția Calefariu*, Săliște.
6. *Valentina Chiorniță*, Cuciulata.
7. *Ana Cloje*, Boița.
8. *Veturia Filip*, Lugoșul-inferior.
9. *Aurelia Ionescu*, Rîmnicul-Sărat (România).
10. *Ana Jantea*, Boița.
11. *Carolina Lazar*, Sanislău.
12. *Livia Lemeny*, Săliște.
13. *Cornelia Neamțu*, Dobră.
14. *Victoria Oros*, Sibiiu.
15. *Elena Pațița*, Alba-Iulia.
16. *Elisabeta Peligrad*, Săliște.
17. *Valeria Reou*, Sibiiu.
18. *Iustina Ștefănescu*, Cujir.
19. *Florica Stevin*, Chinez.
20. *Ioana Străulia*, Sibiiu.
21. *Maria Tilea*, Sibiiu.

Clasa III.

1. *Gizela Bucşa*, Colţirea.
2. *Emilia Caba*, Chişineu.
3. *Elisa Chitu*, Bucuresci (România).
4. *Maria Comşia*, Arpaş (născută Graz).
5. *Lucreţia David*, Bucium-Isbita.
6. *Veturia Dărăban*, Feketetó.
7. *Cornelia Erdeli*, Oradia-mare.
8. *Emilia Iacobescu*, Vereşmort.
9. *Aurelia Indrieşiu*, Boiţa.
10. *Stana Lungu*, Reşinar.
11. *Aurora Milovan*, Mândruloc.
12. *Veturia Murăşianu*, Sibiiu.
13. *Cleopatra Nicolau*, Sinaia (România.)
14. *Rafila Opincar*, Sas-Sebeş.
15. *Maria Pascu*, Sibiiu.
16. *Aristea Petrescu*, Budeniţi
17. *Maria Petrescu*, Budeniţi } Bucovina.
18. *Zoe Rimbaşiu*, Brad.
19. *Leontina Roşculeţiu*, Satul-nou.
20. *Ana Stănilă*, Galeş.
21. *Sofia Tripon*, Agriş.
22. *Ana Trónca*, Ludoşul-Mare.
23. *Maria Turdăşan*, Orăştie.
24. *Valeria Uilăcan*, Blaj.
25. *Dora Vuia*, Arad.

Clasa IV.

1. *Alexandrina Aitean*, Hidveg.
2. *Silvia Cenariu*, Mező-Kook.
3. *Maria Cheresteşiu*, Dej.
4. *Theodora Colbasi*, Sibiiu.
5. *Angelina Coşariu*, Timişóra.
6. *Roma Costin*, Brad.
7. *Maria Florescu*, Dubesci.
8. *Otilia Filipan*, Năsăud.
9. *Veturia Ivan*, Alba-Iulia.
10. *Aglaia Lupu*, Cernăuţi (Bucovina),

11. *Livia Nilvan*, Şomcuta-mare.
12. *Delia Olariu*, Sibiiu.
13. *Silvia Piso*, Coveş.
14. *Emilia Popp*, Poiana-Sărată.
15. *Maria Pop*, " "
16. *Alexandrina Popescu*, Sibiiu.
17. *Aurelia Reou*, Sibiiu.
18. *Valeria Roşescu*, Cluj.
19. *Silvia Secoşian*, Toracul-mare.
20. *Octavia Stănescu*, Braşov.

Cursul complementar:

1. *Ecatarina Antonescu*, Rimnicu-sărat (România).
2. *Octavia Barişiu*, Năsăud.
3. *Hortensia Cosma*, Sibiiu.
4. *Cornelia Man*, Sibiiu.
5. *Veturia Muciu Urechia*, Sibiiu.
6. *Cornelia Muciu Urechia*, Sibiiu.
7. *Minodora Radivoevici*, Bozovici.
8. *Mărióra Popescu*, Sibiiu.
9. *Maria Seleschi*, Barinesci (Bucovina).
10. *Sofia Vasilie*, Sibiiu.
11. *Victoria Venter*, Arad.

4. Conspectul elevelor din internat.

1. *Elena Achim*, Bucium-Muntari.
2. *Alexandrina Aitean*, Hidveg.
3. *Veturia Albini*, Cut.
4. *Ecatarina Antonescu*,
5. *Maria Antonescu* } Rimnicu-Sărat.
6. *Eugenia Antonescu* } (România)
7. *Rosa Ardean*, Sibiiu.
8. *Octavia Barişiu*, Năsăud.
9. *Eugenia Băeşan*, Bucium-Isbita.
10. *Gizela Bucşa*, Colţirea.
11. *Emilia Caba*, Chişineu.
12. *Letiţia Calefariu*, Sălişte.
13. *Maria Cheresteş*, Deeş.
14. *Valentina Chiornită*, Cuciulata,

15. Elisaveta Chitu, Bucuresci (România).
16. Maria Comşa, Arpaşul de jos.
17. Roma Costin, Brad.
18. Angelina Coşariu, Timişóra.
19. Domnica Cordescu, Fofeldea.
20. Ana Crăciun, Dostat.
21. Lucreţia David, Bucium-Isbita.
22. Veturia Dărăban, Feketetó.
23. Cornelia Erdeli, Oradea-mare.
24. Otilia Filipan, Năsăud.
25. Veturia Filip, Lugoşul-inferior.
26. Maria Florescu, Dubesci.
27. Aurelia Ionescu, Rimnicu-sărat (România).
28. Emilia Iacobescu, Vereşmort.
29. Lucreţia Ianculescu, Juresci.
30. Veturia Ivan, Alba-Iulia.
31. Carolina Lazar, Sanislo.
32. Cristina Loichiţa, Jebel.
33. Livia Lemeny, Selişte.
34. Stana Lungu, Reşinari.
35. Aglaia Lupu, Cernăuţi (Bucovina).
36. Aurora Milovan, Mândruloc.
37. Veturia Murăşianu, Sibiu.
38. Cornelia Neamţ, Dobra.
39. Cleopatra Nicolau, Sinaia (România).
40. Livia Nilvan, Şomcuta-mare.
41. Rafila Opincariu, Sas-Sebeş.
42. Elena Patişa, Alba-Iulia.
43. Aristeia Petrescu, {
44. Maria Petrescu } Budeniţi (Bucovina).
45. Silvia Piso, Coveş.
46. Emilia Pop, {
47. Maria Pop, } Poiana-sărată.
48. Valeria Popovici, Sadu.
49. Elvira Prelipcean, Poiana Stampii (Bucovina).
50. Minodora Radivoevici, Bozovici.
51. Zoe Rimbaş, Brad.
52. Leontina Roşculeţ, Satul-nou.
53. Valeria Roşescu, Cluj.

54. Silvia Secoșan, Toracul mare.
55. Maria Seleschi, Barinesci (Bucovina).
56. Octavia Stănescu, Brașov.
57. Iustina Stefanescu, Cujir.
58. Florica Stevin, Chinez.
59. *Sidonia Todescu*, Bucium-Cerb.
60. Sofia Tripon, Agriș.
61. Maria Turdășan, Orăștia.
62. Valeria Uilăcan, Blaju.
63. Victoria Venter, Arad.
64. Dora Vuia, Arad.

Nota. Elevele, al căror nume s'a tipărit cu litere cursive, au frecventat școala elementară a „Reuniunii femeilor române din Sibiu“.

5. Mijloce de învățământ.

A. Biblioteca colegiului învățătoresc.

Biblioteca corpului didactic s'a înmulțit în decursul acestui an școlar cu 63 opuri și anume:

a) cumpărate:

1. Magyar Paedagogia II, III évf. 2 vol.
2. Pädagogische Studien 1893/4 2 vol.
3. V. Onișor, Doine și strigături din Ardel.
4. A. Ohlert, Allgemeine Methodik des Sprachunterrichts.
5. Verfasser der Schuljahre, Lesebuch 1—4 Theil.
6. * Geschichte der Frauen.
7. V. Gr. Borgovan, Spicuri din istoria pedagogiei la noi — la Români.
8. T. Burada, O călătorie la Români din Moravia.
9. Al. Vlahuță, Poesii.
10. „ „ Din góna vieții.
11. „ „ Curentul Eminescu.
12. G. Panu, Portrete și tipuri parlamentare.
13. I. L. Caragiale, Note și schițe.
14. P. Pipoș, Didactica, ed. II.
15. P. Pipoș, Metodica școlei populare ed. II.
16. Delavrancea, Paraziții.
17. Ionescu Gion, Doftoricescul meșteșug în trecutul țe-

rilor române.

18. St. C. Mihailescu, *Întroducere la psihofisică.*
19. * *Memoriile regelui Carol I. al României.*
20. D. Ionescu, *Instrucțiunea gimnasticeii.*
21. S. Stefanescu, *Mineralogie.*
22. S. Moldovan, *Țara noastră.*
23. G. Stefanescu, *Culeg. de cânturi pentru scóle porale.*
24. I. N. Roman, *Poesii.*
25. H. Döhler, *Präparationen für die mathematische Geographie.*
26. P. Dulfu, *Isprăvile lui Păcală.*
27. A. Bacalbașa, *Moș Teacă.*
28. Th. D. Speranța, *Anecdote populare 3 vol.*
29. *Archiva Societății științifice și literare din Iași. Vol. III și IV.*
30. Dr. Th. Wiget, *Die formalen Stufen des Unterrichts.*
31. Dr. Th. Ziegler, *Geschichte der Pädagogik.*
32. V. Moldovan, *Memorii din 1848—49.*
33. V. Alexandri, *Prosa.*
34. W. Rein, *Encyklopädisches Handbuch der Pädagogik, 8 broșuri.*
35. A. D. Xenopol, *Istoria Românilor pentru scóle.*

b) dăruite:

a) de Academia română:

36. *Institutul Ioan Otteteleșan.*
37. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria Românilor. 2 vol.*
38. *Analele Academiei române. 5 vol.*
39. A. D. Xenopol, Michail Cogălnicean, *discurs de recepțiune.*
40. Dr. V. Babeș, *Despre transmiterea proprietăților imunisante prin sângele animalelor imunisate; discurs de recepțiune.*
41. D. C. Ollanescu, V. Alexandri, " " "
42. I. Kalinder, *Episcopul Melchisedec, discurs de recepțiune.*
43. A. Naum, *Cuvînt de primire.*
44. L. Șăinenu, *Basmele române, studiu comparativ.*

β) *Diversi*:

45. I. Popovici, Cunoștințe din constituția patriei, donată de autor.
46. Virgil Onițiu, Limba română, donată de autor.
47. Ilie Cristea, Eminescu élete és művei, donată de autor.
48. F. E. Lurtz, Aritmetica pentru scólele poporale.
49. Dr. N. Pop, Istoria Ungariei pentru scólele populare.
50. Dr. N. Pop, Pilța, Geografia Ungariei pentru scólele poporale.
51. Molière, Ouvres completes 3 vol.
52. A. de Musset, Poésies, 2 vol.
53. S. Mangiuca, Dacoromanische Sprach- und Geschichtsforschung.
54. Dr. I. H. Schwicker, Deutsche Sprachlehre.
55. I. cav. de Pușcariu, Date istorice privitoare la familiile nobile române.
56. Zacharia Boiu, „Transilvania“ Numér festiv.
57. S. Stoica, Higiena copilului.
58. Al. Pop, Desbinarea în biserica Românilor din Ardel și Ungaria, dăruită prin dl Z. Boiu de D. R. Cordescu.

dăruite de editorul
H. Zeidner.

dăruite de Dl Dr.
Aurel St. Șuluț.

dăruite de Asocia-
țiunea transilvană.

Foi periodice:

„Transilvania“, fóia Asociațiunii gratuit.

„Pädagogische Studien“, „Magyar Pädagogia“ și „Arhiva societății științifice și literare din Iași“ abonate.

B. Biblioteca elevelor.

1. *Legende sau Basmele Românilor* de P. Ispirescu, vol. 1.
2. *Poveștile Bănătuului*, culese de George Cătană . . . . . „ 2.
3. *Bunica și nepoțelul*, prelucrată după Ernest Legouvé de G. Simu . . . . . „ 1.
4. *Probitatea în copilăria*, schiță din sfera educațiunii după E. Legouvé, Edițiunea „Amicului Familiei“ . . . . . „ 1.
5. *Coresi, Psaltirea*, edițiã scolară . . . . . „ 1.
6. Gregorie Ureche, *Domnii Țării Moldovei*, ed. scol. „ 1.
7. Miron Costin, *Letopisețul* „ „ „ „ „ 1.

8. Ión Neculcea, *Letopisețul Țării Moldovei*, ed. scol. vol. 1.
 9. Spătariul N. Milescu, *Cronica pe scurt a Românilor*, ed. scol. . . . . " 1.
 10. *Cazaniile lui Varlaam*, ed. scol. . . . . " 1.
 11. *Paremiile lui Solomon*, estrase din Biblia dela 1688, ed. scol. . . . . " 1.
 12. Constantin Negruzzi, *Aprodul Purice, Lăpușneanul etc.* ed. scol. . . . . " 1.
 13. Nicolae Bălcescu, *Istoria Românilor sub Mihaiu-Vodă Vitézul*, ed. scol. . . . . " 3.
 14. A. I. Odobescu, *Mihnea-Vodă Cel Râu, Dómna Chiajna*, ed. scol. . . . . " 1.
 15. Gr. Alexandrescu, *Poesii și Fabule*, ed. scol. " 1.
 16. Dimit. Bolintinean, *Legende și Balade*, " " " 1.
 17. V. Alexandri, *Poesii populare*, ed. scol. . . . . " 1.
 18. " " *Poesii eroice, Dumbrava roșiă*, ed. scol. " 1.
 19. V. Alexandri, *Despot-Vodă*, ed. scol. . . . . " 1.
 Dela Nr. 1—13 și 15—18, cumpărate; iar cele de sub Nrii 14 și 19, dăruite de dl I. Popovici.

C. Recuise de învățământ.

1. Mapa Europei de Kogutowitz M.	}	cumpărate.
2. Mapa Austro-Ungariei " "		
3. Trei modele pentru desemn (aquarel)		
4. Patru icóne etnografice	}	dăruite de Ioan Popovici.
5. Patru icóne Astronomice		
6. Opt bucăți molusce petrificate din perioada mezozoică, dăruite de domnișóra Maria Roman.		

Direcțiunea își împlinesce o plăcută datorie, aducând cele mai vii mulțămiri tuturor p. t. binefăcători și onorabilelor societăți, cari au binevoit a contribui la înmulțirea bibliotecilor.

6. Din cronica scólei și a internatului.

Anul școlastic s'a început la 1 Septembrie. Agendele curente școlare și ale internatului s'au pertractat în 9 conferențe.

În decursul anului scóla a fost vizitată de Dl Emil de Trauschenfels, inspector scol. reg. comitatens din loc, de vicepreședintele Asociațiunii Dl Dr. Ilarion Pușcariu, ca delegat al comitetului Asociațiunii.

La 16 Aprile 1895, au fost revaccinate 14 eleve din partea medicului orășenesc: Dr. Gundhard.

Starea sanitară a elevelor a fost în desursul anului deplin mulțămitoare. S'au luat în privința acésta, la propunerea medicului de casă, cele mai îngrijite măsuri; elevelor li s'a dat ocasiune să facă preumblări cât se pôte de dese, să facă gimnastică, să patineze etc.

Semestrul I. s'a încheiat cu finea lunei Ianuarie, ear al II. s'a început cu prima lunei Februarie 1895.

În postul paștilor tóte elevele s'au mărturisit și cuminecat prin caticheții și parochii respectivi ai ambelor confesiuni române.

În 27 Maiu s'a ținut Maiialul scólei cu deosebită însuflețire.

Festivități, la cari au participat elevele institutului, au fost onomasticile Maiestăților Lor Regelui și a Reginei.

7. Examenele.

Examenele de primire pentru elevele, cari nu au dovedit prin atestate formale cualificațiunea cerută în § 13 din statutul de organisare al scólei civile, s'au ținut în 4 Septemvre, iar examenele dela sfîrșitul semestrului II. vor avé loc din 25—28 Iunie st. n., după următorul program:

Martți în 25 Iunie n.

La órele 10 a. m. esamenul *privat* cu elevele din cursul complementar.

Mercuri în 26 Iunie n.

a) înainte de améđi:

dela 8—9	óre	Religiunea cu tóte elevele.
„ 9—10	„	Istoria universală și geografia cu cl. II.
„ 10—11	„	Limba română cu clasa IV.

b) după améđi.

dela 3—4	óre	Aritmetica cu clasa III.
„ 4—5	„	Limba franceză cu despărț. III. și IV.

Joi în 27 Iunie n.

a) înainte de amăzi:

- dela 8—9 ore Istoria naturală cu clasa II.
 „ 9—10 „ Limba germană cu clasa IV.
 „ 10—11 „ Limba maghiară cu clasele I. și II.

b) după amăzi:

- dela 3—4 ore Istoria universală și geografia cu cl. III.
 „ 4—5 „ Fizica cu clasa IV.

Vineri în 28 Iunie n.

Dela 9—11 ore muzica instrumentală și vocală; declamațiuni.

La 11 ore încheierea solemnă a anului școlastic și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână femeesci, sunt espuse în decursul esamelor, într'una din salele institutului.

8. Condițiuni de primire în scólă și internat.

Pentru primirea în scóla civilă se cere atestat despre absolvarea claselor scólei elementare, sau atestat despre clasa corespunzătoare premergătoare dela o altă scólă de categoria scólei civile. În lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat dela scóle de alta categorie, primirea se face pe baza unui examen de primire. (Veți regulamentul referitor la esamene.)

Didactrul e fixat cu 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele, ce întră pentru prima dată în acésta scólă, o tacsă de înmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provădut în § 6 din statut, didactrul este de 2 fl. pe lună, și la prima înscriere tacsă amintită de înmatriculare.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, fie eleve ale scólei civile, sau ale scólei elementare a reuniunii femeilor, au să se însciințeze de timpuriu, în tot cazul înainte de începerea anului școlastic, prin părinți sau tutori la direcțiunea scólei, pentru a se puté face dispozițiunile necesare. Taxa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiți înainte în două sau cel mult patru rate. Cărțile trebuincioase, materialul de

scris, de desemn, de lucru de mână, se înțelege, nu sunt cuprinse în tacsă amintită, ci cheltuelile reclamate în această privință se pòrtă de părinți, întocmai precum tot de dênșii se pòrtă cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în muzica instrumentală și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiunea în piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesce să iee órele singură, se compută la 2 óre pe săptămână taxa de 9 fl. pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucțiune în aceeași óră, taxa se compută la 2 óre pe săptămână cu 6 fl. de elevă; sau

b) dacă o elevă voesce se iee órele singură, se compută la 2 óre pe săptămână taxa de 6 fl. pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași óră, tacsă se compută la 2 óre pe săptămână cu 5 fl. pe lună de elevă.

Pentru instrucțiunea în limba franceză, câte 2 óre pe săptămână, se compută pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tóte tacsăle se plătesc direcțiunii scolare, care remunerează pe instructori.

Elevele din internat, afară de scólă, au în fie-care și anumite óre de conversațiune în limba franceză, maghiară și germână. Pe lângă aceea ele se prepară și-și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutoriul directórei și al guvernantelor.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, mai au se aducă cu sine: o saltea, un covoraș la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, care tóte rămân proprietatea elevei. Afară de aceste schimburile de trup sau albiturile, câte $\frac{1}{2}$ duzină din fie-care, ciorapi și fuste de colóre închisă și batiste (marămi) câte 1 duzină, un parapleu și încălțăminte trebuincióasă. Cât pentru toalete nóuș, părinții și tutorii sunt consiliați a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obținé o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, acele toalete cu prețuri moderate, să fac aici prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strîns de uniformă să țin: o haină, dóuș șurțe în forma unei haine, o pălărie de iarnă și una de vară, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Doritorii de a avea „Statutul de organizare“ precum și „Regulamentul intern“ al școlii, „Regulamentul pentru cursul complementar“ și Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emendare, le pot primi dela direcțiune pentru câte 10 cr. unul. Tot dela direcțiune se p^ote primi pentru 1 fl. și „Monografia“ școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlii și al internatului în t^ote amănuntele lui.

Sibiiu, în Iunie 1895.

Direcțiunea
școlii civile de fete cu internat.

